

ВИДИН ПРЕЗ ПОГЛЕДА НА ЕДИН ЕВРОПЕЙСКИ ПЪТЕШЕСТВЕНИК (XIX В.)

Дунавска България и Балканът в пътеписите на Феликс Каниц

КЛЮЧОВ ВЪПРОС: Какво преобладава в описанието на Каниц за Видин – реалните положителни впечатления или художественото пресъздаване на видяното?

Док. 1. Търговията във Видин

Сравнени с изящните творби на ориенталското въображение, нашите западни накити, [...] претрупани с фалшиви камъни, перли и емайл, имат лош вид в чаршийските магазини, но новото, необичайно чуждото изделие печели с разнообразните форми и евтините цени все по-широка почва. Австрийска кинкалерия от всякакъв вид, стъklarски и порцеланови стоки, [...] пълнят на едно с английски конци [...] свогестите дюкянчета на турските и еврейските търговци. Християнско-българската промишленост е открила главната си квартира извън цитаделата. Българинът е постигнал отлични успехи най-вече в изработката на кожени изделия.

Каниц, Ф. Дунавска България и Балканът. 1882.

Задача 1:

- Посочете представители на кои етноси осъществяват търговията във Видин.
- Обяснете на какво се дължи разнообразието на търговски стоки във Видин през 1860 г.
- Дискутирайте разбирането на Каниц за „наши“ и „други“ и как си взаимодействат според Док. 1.

Док. 2. Вероизповеданията във Видин

Скоро след обнародването на Хатихумаюна Видинската християнска община поиска да приложи на дело завоеванието, обещано ѝ на хартия, поради което нареди да прозвучи за първи път камбаната от скромната сървена кула (на завършващата се катедрала). Но на турците едва ли се понравила тази музика, заглушаваща гласовете на техните музеини! Една нощ те отстранили езика на току-що осветената камбана [...].

Многобройните евреи във Видин се молят в много скромна синагога. [...] градът се сгоди и с католишка черква, скована твърде неугледно от сръски. Непосредствено до нея се издига оброчен камък с кръст и следния надпис: „Този свети кръст е предназначен за разпространение Вярата Господна на романо-сръбската католическа общност във Видин – 1869“. За подходяща окончателна църковна сграда императорът Франц Йозеф е подарил значителна сума. Не вярвам в бъдещия успех на католическата църква на българска почва.

Каниц, Ф. Дунавска България и Балканът. 1882.

Задача 2:

- Съставете списък на практикуваните вероизповедания във Видин и техните молитвени домове.
- На основата на Док. 1 и Док. 2 направете изводи за етническия състав на градското население и отношенията между различните етноси.
- Характеризирайте политиката на Османската империя спрямо другите религии.

Док. 3. Забавленията във Видин

Но какви бяха забавленията в седалището на турски граждански и военен губернатор? Имаше ли там театър, концерти, места за разходки, за обществени игри или други културни забавления? Нищо подобно! Даваните от време на време представления [...] трябваше да заместят във Видин, както във всички турски градове, с изключение на Истанбул, нашите храмове на музите. Но турчинът не се лишава трудно от тях, тъй като не познава „божествената комедия“, онова удоволствие, което създава главния чар на нашето западно обществено развлечение. Странстващи жонгльори, цигански банди и гъвкави младежи [...] заменят на мюсюлманите нашите гимнастически и певчески тържества [...] конски и стрелкови състезания.

Каниц, Ф. Дунавска България и Балканът. 1882.

Задача 3:

А) Попълнете в тетрадките си таблица по дадения модел:

Културни развлечения	
„наши“	„чужди“

- Б) Сравнете начина, по който авторът представя Запада и Изтока.
 В) Направете паралел с **Док. 1** по отношение на значението, което влага Каниц, когато описва „наши“ и „чужди“.

Док. 4. Промяната след Руско-турската война

Екзарх Антим бил първият, измолил от руския губернатор камъни за изграждането на нова катедрала [...]. От многообещаващия Парижки мир трябваше да изминат двадесет и пет години и да се случи страшна катастрофа на турската земя, докато разбуждащият глас на мюсюлмански мюезин и мирният звън на християнската камбана можаха да прозвучат равноправно един до друг. Скоро след предаването на Видин, на мястото на старата гървена кула издигнали осмоъгълна каменна камбанария [...]. Напоследък бият камбаните по руски начин [...]. Видин и днес още прави странно привлекателно впечатление на истински турски град, и ще си остане вероятно такъв, докато съществува [...].

От друг достоверен източник получих интересно съобщение за най-новото развитие на положението във Видин, според което от началото на руската окупация до преустановяването на корабоплаването през есента на 1878 г. мюсюлманското население се изселвало в малки групи, така че понастоящем 1200 до 1500 души били вече напуснали града. Турчинът, навикнал да властва, не може да се примири да живее като равноправен наред с друговерци и останалите във Видин мюсюлмани са много склонни да обърнат гръб на града. Поради това спаднаха значително цените на къщите [...].

Каниц, Ф. Дунавска България и Балканът. 1882.

Задача 4:

- А) Открийте в **Док. 4** ключовото понятие, характеризиращо промяната, настъпила след 1878 г.
 Б) Проследете как промяната се отразява на различните етнически групи, споменати в текста.
 В) Обсъдете какво бъдеще очаква града според Каниц и според Вас.